

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2005 vp

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille talouden hallinnan tehostamisesta sekä kasvu- ja vakaussopimuksen täytäntöönpanon selkeyttämisestä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan suuri valiokunta on 4 päivänä helmikuuta 2005 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 1. VM 28.01.2005, joka liittyy valtioneuvoston selvitykseen komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille talouden hallinnan tehostamisesta sekä kasvu- ja vakaussopimuksen täytäntöönpanon selkeyttämisestä (E 99/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- finanssineuvos, apulaisosastopäällikkö Ilkka Kajaste ja finanssineuvos Ilkka Mytty, valtiovarainministeriö.

Viitetieto

Valiokunta on 23.11.2004 antanut valtioneuvoston selvityksestä lausuntonsa VaVL 29/2004 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Tiedonanto

Kasvu- ja vakaussopimuksen uudistaminen käynnistyi syksyllä 2004, kun komissio antoi tiedonannon talouden hallinnan tehostamisesta sekä vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanon selkeyttämisestä. Asiaa on sen jälkeen käsitelty Ecofin-neuvoston kokouksissa, ja talous- ja rahoituskomitea ja eurotyöryhmä ovat valmistelleet erilaisia uudistusvaihtoehtoja. Tarkoituksena on, että Eurooppa-neuvosto sopii uudistuksen päälinjoista maaliskuussa 2005 pidettävässä kokouksessa.

Komissio katsoo tiedonannossaan, että vakaus- ja kasvusopimus on selkeästi lisännyt va-

kautta, mutta sopimuksen toimeenpanossa on ollut heikkouksia, jotka ovat rapauttaneet sopimuksen uskottavuutta. Talouspolitiikan ohjausjärjestelmään liittyvät välineet olisi linkitettävä nykyistä tiiviimmin toisiinsa finanssipolitiikan talouskasvua vauhdittavan vaikutuksen maksimoimiseksi. Talouspolitiikan laajoja suunta- viivoja olisi käytettävä nykyistä aktiivisemmin talouspolitiikan koordinoinnissa. Vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia painostuskeinoja ja ennakkovaroituksia olisi puolestaan käytettävä aiempaa herkemmin.

Komissio haluaisi lisätä taloudellisen tilanteen ja julkisen talouden kestävyys huomioon

ottamista. Vaatimus julkisen talouden tasapainosta voisi vaihdella sisällöllisesti jäsenvaltioiden velkaantuneisuuden mukaan. Itse vakaus- ja kasvusopimuksen ytimeen ei olla puuttumassa, vaan tavoitteena on täsmentää ja selventää nykyisiä säännöksiä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että julkisen talouden ylijäämiä tulee vahvistaa hyvinä vuosina ja että myötäsyklistä talouspolitiikkaa tulee välttää. Keskipitkän aikavälin tavoitteita määriteltäessä voidaan ottaa aiempaa paremmin huomioon eri jäsenvaltioiden väliset maakohtaiset erot velkatasossa, julkisen talouden kestävyysessä ja potentiaalisessa kasvussa. Poikkeamien salliminen ei kuitenkaan saa heikentää sitoutumista 3 pro-

sentin alijäämätavoitteen saavuttamiseen niissä maissa, joissa on todettu liiallinen alijäämä. Suomi pitää myös tärkeänä, että säännöt edellyttäisivät minimiponnistusta julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiselle.

Suomi lähtee siitä, että pitkän aikavälin kestävyttä tukevien rakenteellisten uudistusten huomioon ottamista vakaus- ja kasvusopimuksessa voidaan tukea. Erityisesti tämä koskee sellaisia eläkeuudistuksia, joilla on merkittävä vaikutus pitkän aikavälin kestävytyteen. Suomen kannan mukaan liiallisen alijäämän toteamisen osalta ei ole syytä muuttaa vakaus- ja kasvusopimuksen asetuksia. Suomi suhtautuu pidättyväisesti myös erilaisten rakenneuudistusten kirjaamiseen asetustekstiin tai käytäntönsäntöihin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiovarainvaliokunta on alustavasti käsitellyt komission tiedonantoa 23.11.2004 antamassaan lausunnossa VaVL 29/2004 vp. Valiokunta korosti tuolloin, että julkisen talouden vakauden vaatimuksen on oltava sama niin suurille kuin pienillekin jäsenmaille. Valiokunta totesi myös, että alijäämien rajoittamisessa tulisi vahvistaa sopimuksen ennaltaehkäisevää merkitystä. Nykyinen järjestelmä toimii usein vasta siinä vaiheessa, kun liialliset vajeet ovat jo syntyneet. Valiokunta korosti myös valvonnan sekä vertaispainostuksen tehostamista.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa jäsenvaltioiden sitoutumista pitkällä aikavälillä ja lisätä sopimuksen joustavuutta lyhyellä aikavälillä. Myös säästösten selkeyttä ja läpinäkyvyyttä pyritään parantamaan. Valtiovarainvaliokunta pitää näitä uudistuksia sinänsä hyvinä, mutta korostaa sitä, että lyhyellä aikavälillä sallittavat joustot eivät saa vaarantaa pitkän ajan kestävyysvaatimuksia.

Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa ja korostaa edelleen julkisen budjettikurin mer-

kitystä. On ensiarvoisen tärkeää, että kaikki jäsenmaat sitoutuvat kurinalaiseen finanssipolitiikkaan ja että etenkin nousukauden aikana pyritään pienentämään rakenteellisia budjettialijäämiä. Vakaussopimuksen uskottavuuden kannalta on myös olennaista, että kansalliseen tasoon liittyviä finanssipoliittisia sääntöjä ja budjettikäytäntöjä kehitetään.

Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä, että liiallisten alijäämien menettely perustuu selkeisiin sääntöihin, jotka kohtelevat yhtäläisesti niin pieniä kuin suuria jäsenmaita. Maakohtaisten erojen huomioon ottaminen keskipitkän aikavälin tavoitteen määrittelemisessä ei myöskään saa heikentää sitoutumista 3 prosentin alijäämätavoitteen saavuttamiseen. Kaiken kaikkiaan on tärkeää, että muutokset eivät johda budjettikurin heikkenemiseen, vaan että ne tukevat kasvua ja vakautta.

Finanssipolitiikan valvonnan kannalta on myös välttämättömänä, että julkisten tilastojen luotettavuuteen, riippumattomuuteen ja ajanmukaisuuteen kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota niin EU-tasolla kuin jäsenvaltioissakin.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 25 päivänä helmikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Virpa Puisto /sd
vpj.	Matti Ahde /sd	Markku Rossi /kesk
jäs.	Christina Gestrin /r	Matti Saarinen /sd
	Jyri Häkämies /kok	Kimmo Sasi /kok
	Kyösti Karjula /kesk	Irja Tulonen /kok
	Pekka Kuosmanen /kok	Kari Uotila /vas
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	vjäs. Eero Lämsä /kesk
	Mika Lintilä /kesk	Tuija Nurmi /kok
	Pirkko Peltomo /sd	Maija Rask /sd
	Iivo Polvi /vas	Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko.